

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt
wystawy
w Pawilonie Polskim na 15. Międzynarodowej Wystawie Architektury
W Wenecji w 2016 roku.

Tytuł: Ekologia i Ekonomia. Ecoblok [tytuł roboczy]
Kurator, zespół autorski: Ksenia Hałoń, Stanisław Ruksza, Michał
Korchowiec

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 15. MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE ARCHITEKTURY W WENECJI W 2016 ROKU

Tematem wystawy jest zastosowanie i upowszechnienie popularnej w XIX wieku w Polsce technologii umożliwiającej samodzielną realizację pierwotnej potrzeby – własnego schronienia. To technologia wyparta przez współczesną ekonomię uwikłaną w system wzajemnych zależności.

Koncepcją wystawienniczą jest psychosomatyczna wideoinstalacja. Projekt zakłada rozpoznanie metody, a nie jedynie wskazanie problemu. Pokazuje realny schemat, przykład urzeczywistniania możliwości samorealizacji.

Człowiek utrzymywany w stanie permanentnego kryzysu odczuwa lęk. Jego pierwotna potrzeba to potrzeba bezpieczeństwa wizualizowana posiadaniem domu, mieszkania, schronienia. Idąc za myślą Eliadego, człowiek czuwa, kiedy stoi. Czuwa, czyli nasłuchuje, bo odczuwa zagrożenie. Odpoczywa tylko wtedy, kiedy przyjmuje pozycję horyzontalną, kiedy śpi. Śpi, gdy czuje się bezpieczny. Człowiek pozbawiony schronienia, robi wszystko by je sobie znaleźć.

Spółeczeństwem składającym się z załęczonych ludzi łatwo można zarządzać. Wielki biznes, kapitalizm wykorzystuje ludzkie lęki, tworzy mody i pragnienia, efektywnie wpływa na społeczeństwo. Pozbawia wiedzy, stwarzając pozory braku możliwości samorealizacji w oderwaniu od handlu i transakcji walutowej. Rynek nieruchomości i system bankowy czerpią zyski z lęku przed bezdomnością. Wywindowane ceny zmuszają przeciętnego obywatela do zaciągania kredytów hipotecznych. Kredyt w istocie podwaja cenę nieruchomości, kredytobiorca za to samo płaci dwukrotnie. Generujący zyski obywatel nie ma oparcia w państwie, które jest jednym z beneficjentów systemu. Pozbawiony wyboru, staje się ubezwłasnowolniony.

Współcześnie wolność związana jest niezaprzeczalnie z posiadaniem wiedzy. Wiedza, niweluje narzędzia kontroli. Oznacza samostanowienie poprzez samowystarczalność. Wypiera kategorię podziału na biednych i bogatych. W ten sposób szczęście przestaje być pochodną stanu posiadania, ale wynika z realizacji niezafałszowanych potrzeb i pragnień. Nie oznacza to ucieczki z nowoczesności, implikuje raczej świadome i aktywne uczestnictwo w rzeczywistości. W ekosystemie. W przestrzeni wspólnej. Zakłada dbałość o środowisko, czerpanie z natury jedynie niezbędnej ilości dóbr. Zrozumienie, jak duży wpływ wywieramy na siebie wzajem.

Konstytucja gwarantuje prawo do wolności, prawo do bezpieczeństwa i do posiadania schronienia. Realnie, przeciętny człowiek rzadko korzysta z nich w pełni. Prawa te po-winny być egalitarne, są jednak użyteczne.

Architektura staje się metaforą rzeczywistości. Dom samodzielnie realizowany, aktualizuje wiedzę, stwarza przestrzeń dla odpoczynku i ogólnospołecznego szacunku. Umożliwia odczuwanie szczęścia.

SCENARIUSZ WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 15. MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE ARCHITEKTURY W WENECJI W 2016 ROKU

/WERSJA SKRÓCONA/

Wielkopowierzchniowa wideoinstalacja poprzez działanie na psychosomatykę widza stwarza możliwość odpoczynku. Ten stan potrzebny jest, by rozpoznać jej sens merytoryczny.

Instalację tworzy dom, przedstawiony w zaskakujący sposób – w wycinku polskiego krajobrazu, ugoru, łąki. Na warstwie ziemi zasadzono powszechnie znane rośliny. Przestrzeń oświetla ograniczone światło, wystarczające, by podtrzymać wegetację roślin, ale zarazem zapewnić przyjemny cień. Z sufitu wyglądającego jak stalowoszare niebo rozchodzą się „sakralne” promienie słońca, wskazując ziemię jako życiodajne źródło. W przestrzeni instalacji znajduje się przezroczysty ekran do projekcji tylnej, na którym wyświetlany jest film dokumentalny. Na ścianach wypisane są cytaty z polskiej literatury przedmiotu z końca XVIII i początku XIX wieku, dotyczące alternatywnych dziś, a wtedy popularnych techno-logii budowlanych. Przestrzeń wypełniona jest muzyką, śpiewem ptaków i zapachami łąki wzbogacającymi ozonowane powietrze.

W łące wryty jest plan nowoczesnego, stumetrowego domu zaprojektowanego w techno-logii glinobitki, którego koszt realizacji nie przekroczy średniego kosztu zakupu jednego metra kwadratowego mieszkania w centrum Warszawy. Technologia ta kiedyś powszechna, w Polsce aktualnie jest zapomniana. W filmie dokumentalnym wiedza o niej zostanie przekazana bohaterowi filmu przez jej praktyków – wspólnie zrealizują budowę domu. Utrwalą to w artystycznym dokumencie. Dom, stanie się wzorcowym budynkiem zrealizowanym w tej technologii, a jego projekt wraz ze sposobem realizacji, zostanie za darmo upubliczniony jako szablon. Odpowie w ten sposób na powszechną potrzebę bezpieczeństwa.

Powierzchnia domu zostanie porównana ekonomicznie i przestrzennie z powierzchnią jednego metra kwadratowego mieszkania w centrum Warszawy, w obu tych przypadkach, wartość określona jest na około dwanaście tysięcy złotych.

Film spaja wszystkie elementy wystawy. Przekazuje wiedzę, w jaki sposób wykorzystując użyte do stworzenia instalacji materiały – ziemię, siano ze skoszonej łąki oraz wodę –można wybudować dom. Całość pozytywnie stymulując odbiorców wystawy, implikuje nadzieję na możliwości realizacji pierwotnych potrzeb i uniezależnienia się od ekonomii kapitalistycznej. Aktywizuje do myślenia, nie narzuca tego rozwiązania jako jedynego możliwego. Rozwija spektrum wyboru.

W ramach wystawy wydany zostanie katalog poszerzony o konteksty społeczne i polityczne oraz kwestie ekonomiczne. Ulotka wydrukowana w dużym nakładzie, będzie zawierać projekt domu wraz z opisem, umożliwiając tym samym jego realizację.